

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen eläinlajien pyydystämistä ja tappamista

Hakija

Luonnonvarakeskus / Otso Huitu

Asia

Lupahakemus rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen Pohjois-Pohjanmaan alueella.

Hakemus

Luonnonvarakeskus (Luke) hakee tutkimustarkoituksiin lupaa poiketa luonnonsuojelulain (LSL 9/2023) 68 §:n mukaan rauhoitettujen, alla listattujen lajien LSL:n pykälässä 70 § olevasta pyydystämistä- ja tappamiskiellosta koko Suomen alueella (pl. Ahvenanmaa):

Harmaakuvemyyrä (*Craseomys rufocanus*, ent. *Clethrionomys*, ent. *Myodes*)

Idänkenttämyyrä (*Microtus rossiaemeridionalis*, ent. *levis*, syn. *Microtus mystacinus*)

Punamyyrä (*Clethrionomys rutilus*)

Tunturisopuli (*Lemmus lemmus*)

Metsäsopuli (*Myopus schisticolor*)

Peltohiiri (*Apodemus agrarius*)

Pikkumetsähiiri (*Apodemus sylvaticus*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoinkin)

Idänmetsähiiri (*Apodemus uralensis*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoinkin)

Vaivaishiiri (*Micromys minutus*)

Kontainen (maamyyrä) (*Talpa europaea*)

Vesipäästäinen (*Neomys fodiens*)

Idänpäästäinen (*Sorex caecutiens*)

Kääpiöpäästäinen (*Sorex minutissimus*)

Metsäpäästäinen (*Sorex araneus*)

Mustapäästäinen (korpipäästäinen) (*Sorex isodon*)

Vaivaispäästäinen (*Sorex minutus*)

Hakemus ei koske direktiivilaji koivuhiirtä *Sicista betulina* (kts. erillisselvitys alla).

Perustelut

Luken myyrätutkijat suorittavat pikkunisäkäsppyntejä koko Suomessa monen eri tutkimusprojektin aineistotarpeisiin (edellinen lupa: VN/4576/2018). Näistä projekteista mainittakoon mm:

- Valtakunnallinen myyräkantojen seuranta ja siihen liittyvät myyrätuho- ja myyräkuume-ennusteet; tuholaiskantojen, mm. myyrien seuranta on Luonnonvarakeskuksen lakisääteinen viranomaisluontoinen tehtävä.
- Monet lääketieteelliset tutkimukset jyräjoiden levittämistä taudeista yhdessä Helsingin yliopiston virologian ja mikrobiologien kanssa; monet Luken tautitutkimukset ovat EU:n laajuisia yhteisprojekteja.
- Väli-isäntä-myräaineiston kerääminen hengenvaarallisen myyräekinokokki-loisen (*Echinococcus multilocularis*) leviämisen varalta ja seuraamiseksi; seuranta ja raportointi vuosittain EU:lle Ruokaviraston kautta.

Laajempi muistio pikkunisäkästutkimuksien pitkäaikaisseurannoista ja yhteyksistä muihin tutkimuksiin on toimitettu hakemuksen liitteenä. Tutkimuspyynti kohdistuu pääosin rauhoittamattomiin lajeihin (mm. peltomyyrä *Microtus agrestis* ja metsämyyrä *Clethrionomys glareolus*). Hakija joutuu silti, muun muassa tautitutkimuksia varten, joskus pyytämään myös yllä mainittuja rauhoitettuja pikkunisäkkäitä. Toisaalta on mahdotonta estää rauhoitettujen yksilöiden, esimerkiksi yleisten metsäpäästäisten, joutumista loukkuihin silloin, kun pyynti tapahtuu tappoloukuilla. Myös elävänä pyynneissä nopean aineenvaihdunnan omaavat päästäiset menehtyvät nopeasti.

Pyynti tappavilla hiirenloukuilla on usein nopein, tehokkain ja käytännössä ainoa mahdollisuus riittävien aineistojen keräämiseen. Mainittakoon, että kansallinen koe-eläinlautakunta on 16.5.2007 tehnyt ennakkopäätöksen, jonka mukaan tappoloukkujen käyttäminen ei ole eläinkoe, eikä siksi tarvitse lautakunnan koe-eläinlupaa.

Tutkimuspyynti ei uhkaa yhdenkään lajin kannan olemassaoloa tai luonnonsuojelulain edellyttämää suotuisaa suojelutasoa. Pynnin aiheuttama poistuma paikallisten kantojen suuruudessa on häviävän pientä verrattuna kaikkien suomalaisten pikkunisäkkäiden luontaisiin voimakkaisiin runsaudenvaihteluihin, jotka ilmenevät laajoilla alueilla Suomessa usein samanaikaisesti.

Pyynnit ovat pienialaisia (1–5 ha) ja lyhytkestoisia (n. 1–10 vrk / vuosi) ja käytetyt loukkumäärät pieniä (n. 50-300 loukkuvuorokautta / paikka; loukkuvuorokausi = käytettyjen loukkujen määrä × pyyntivuorokausien määrä), ja mahdollinen

pienialainen hävikki täyttyy ympäristöstä parissa viikossa. Aiemmat kokeelliset tutkimukset ovat osoittaneet, ettei käytettyä pyyntimenetelmää vastaavalla loukkuvuorokausimäärällä ole minkäänlaista negatiivista vaikutusta paikallisiin pikkunisäkkäskantoihin. Myös Aarre Jortikan pro gradu -työssä vuonna 1988 todettiin, että metsämyyrien poistopyynti kahden hehtaarin alalla korvautui täysin alle kuukaudessa.

Vuosittain pyydettyjen eläinten määrä vaihtelee suuresti riippuen myyrien ja muiden pikkunisäkkäiden runsaudenvaihtelun tilasta. Tosinaan on liki nollavuotisia, tosinaan samalla yrittämällä saadaan valtakunnallisesti liki pari tuhatta yksilöä. Näistä valtaosa on kuitenkin rauhoittamattomia metsä- ja peltomyyriä, mutta rauhoitettujen lajien saalismäärät vaihtelevat vastaavasti. Rauhoittamattomien lajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi. Hakemuksessa listattujen rauhoitettujen myyrä- ja sopulilajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi ja hiiri- ja päästäislajien noin välillä 0–20 yksilöä/vuosi.

Todettakoon, että pitkäaikaisten tutkimusten tuottama aineisto tarjoaa korvaamatonta tietoa kaikkien Suomessa tavattavien pikkunisäkkäiden kantojen kehityksestä ja tämän vaikutuksista mm. petolintujen pesintämenestykseen. Tämä tieto on hyödynnettävissä lajien suojelutarpeen määrittämisessä ja suojelutoimien suunnittelussa.

Direktiivilaji koivuhiiri (*Sicista betulina*)

Koska valtaosa seuranypyynneistä tapahtuu keväällä ja syksyllä, ennen tai jälkeen talvihorrostavan koivuhiiren aktiivisuuskauden, sen osuminen loukkuihin on erittäin epätodennäköistä. Lisäksi lajin liikkumistavasta ja ravinnosta johtuen se on erittäin ”huono” menemään myyrille kohdistettuihin loukkuihin. Toisaalta koivuhiiren aktiivisuusajankana kesällä tapahtuvat tautitutkimuspyynnit tehdään elävänä pyytävillä loukuilla, jolloin mahdollisesti vahingossa pyydykseen joutunut koivuhiiri voidaan vapauttaa välittömästi. Viimeisten 30 vuoden aikana Luken seurantapyynneissä on pyydetty yli 175 000 loukkuvuorokautta. Tänä aikana koivuhiiri on eksynyt pyydyksiin vain yhden ainoan kerran. Lisäksi todettakoon, että koivuhiiri, vaikka direktiivilaji onkin, ei ole millään tavoin uhanalainen tai vaarantunut Suomessa. Kaikissa viimeisissä Punaisen kirjan arvioinneissa laji on ollut elinvoimainen.

Luvan hakija

Hakija pyytää, että lupa osoitetaan dosentti Otso Huitulle ja hänen johtamalleen tutkimusryhmälle Lukessa. Tutkimusryhmän jäsenet: Otso Huitu, Heikki Henttonen, Jukka Niemimaa, Joni Uusitalo, Sami Lyytinen, Ossi Hemminki, Ilkka Taponen, Petri Timonen, Sanna Kokko-Timonen, Elmo Miettinen, Jaakko Alalantela, Essi Korhonen, Ruut Uusitalo, Teemu Smura, Lauri Kirjalainen, Kirsi Aaltonen, Tomas Strandin, Tarja Sironen.

Tutkimuksiin osallistuu satunnaisesti myös opiskelijoita/harjoittelijoita/avustajia, joiden nimeäminen vuosia etukäteen on mahdotonta. Siksi pyydetään, että tällaisille henkilöille sallitaan tutkimuspyynti, kun heillä on esittää YM:n lupa ja tutkimusryhmän

johtajan allekirjoittama henkilökohtainen valtakirja luvan käyttöön. Tällaisia henkilöitä viiden vuoden aikana olisi vain muutamia.

Lupa-aika

Lupaa nisäkäsppyntiin haetaan ajalle 1.4.2024–31.12.2028. Hakija pyytää, että lupa on monivuotinen, koska useat tutkimuksista ja seurannoista ovat jatkuvia ja/tai pitkäaikaisia.

Kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapito

Kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapito Lisäksi Luonnonvarakeskus hakee lupaa kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapitoon. Rauhoitettuja lajeja ei oteta rutiininomaisesti talteen, vaan ne jätetään yleensä maastoon mittausten jälkeen. Hyvin usein erilaiset tutkimustarpeet kuitenkin edellyttävät yksilöiden ottamista näytteeksi ja säilyttämistä, esimerkiksi tauti- ja loistutkimuksiin tai fysiologisiin ja geneettisiin tutkimuksiin. Lupaa hallussapitoon haetaan kaikille Luken toimitiloille. Lisäksi näytteitä tulisi voida säilyttää väliaikaisesti pyynteihin osallistuvien Luken työntekijöiden hallussa, esimerkiksi kotona, ennen kuin ne voidaan toimittaa Luken tiloihin. Joskus on näin, sillä maastosta ei käydy välttämättä päivittäin toimipaikalla.

Määräykset, joita hakemus koskee

Hakemus koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja nisäkäslajeja. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen pyydystäminen ja tappaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:n kielloista, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Kuolleiden eläinten hallussapidon osalta lupaviranomainen on Varsinais-Suomen ELY-keskus, joka on ratkaissut asian päätöksellä (VARELY/1862/2024).

Päätös ja lupaehdot

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen alla luetelluin ehdoin.

1.) Lupa rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen on voimassa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueella aikavälillä 20.6.2024 - 31.12.2028.

2.) Kyseisten eläinten pyydystäminen ja tappaminen on tehtävä metsästyslaissa (615/1993) sallituin ja säädetyin menetelmin.

3.) Itsenäisesti tämän luvan mukaisia toimia tekevien, mutta alkuperäisessä hakemuksessa nimeämättömien avustajien, harjoittelijoiden ja opiskelijoiden nimet pyydetään ilmoittamaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle heti, kun henkilöiden nimet ovat tiedossa. Ilmoitus tehdään ELY-keskuksen kirjaamoon sähköpostilla (kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla POPELY/1343/2024 varustettuna.

4.) Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.

5.) Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa), ja pyydettyessä lupa on esitettävä.

6.) Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta vastaavasti Metsähallitus.

7.) Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.

8.) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.

9.) Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti toimitetaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla POPELY/1343/2024 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä pyydettyjen nisäkkäiden määrät lajeittain sekä pyyntipaikat ja pyyntiajat. Lisäksi tulee arvioida pyyntien vaikutusta paikallisiin nisäkäskantoihin.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n edellytykset, ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa.

Luonnonvarakeskuksen toteuttamilla valtakunnallisilla nisäkäspyyntineillä on yhteiskunnallista ja tutkimuksellista merkitystä. Niiden avulla mm. ennustetaan myyrätuhoja, selvitetään jyrsijöiden levittämiä tauteja ja seurataan myyräekinokokki-loisen mahdollista leviämistä. Poikkeuslupa on myönnetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueelle.

Hakemuksen kohteena olevilla nisäkäslajeilla on suuria kannanvaihteluita. Tutkimukset ovat osoittaneet, että pyyntien aiheuttama yksilöiden poisto korvautuu nopeasti. Niinpä hakemuksen mukaisen nisäkäspyyntiin ei katsota vaarantavan lajien suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista. Pyydettyjen yksilöiden määrää ei ole katsottu aiheelliseksi rajoittaa, koska pyyntimäärät vaihtelevat suuresti kannanvaihtelujen mukaan ja on mahdotonta arvioida etukäteen, kuinka monta yksilöä pyydyksiin jää.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 87 §, 89 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §, 63 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Piennisäkäsyynti on perusteltua päästä tarvittaessa aloittamaan ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen, tutkimuksellisen intressin ja yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Veli-Matti Kangas ja ratkaissut ylitarkastaja Maarit Vainio.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Metsähallitus

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjois-Pohjanmaan piiri

Suomen ympäristökeskus

Pohjois-Pohjanmaan kaupungit ja kunnat

Ympäristöministeriö

Päätöksen yleistiedoksianto

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain (434/2003) 62 §:n mukaisella yleistiedoksiannolla. Yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla: www.elykeskus.fi/pohjois-pohjanmaa - Kuulutukset.

Suorite maksutta

Tämä asiakirja POPELY/1343/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
POPELY/1343/2024 har godkänts elektroniskt

Kangas Veli-Matti 19.06.2024 14:30

Vainio Maarit 19.06.2024 14:38